

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING IJTIMOIIY PROFILAKTIKA
OBYEKTI SIFATIDA SUTXO‘RLIK BILAN SHUG‘ULLANUVCHI
SHAXSLARNING MAXSUS PROFILAKTIKASINI TAKOMILLASHTIRISH**

Tojimuratov Baxtiyar Temirbekovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: *Profilaktika inspektori, sutxo‘rlik, ijtimoiy profilaktika, maxsus profilaktika, huquqbuzarlik xavfi, monitoring, reabilitatsiya, psixologik qo‘llab-quvvatlash, ijtimoiy barqarorlik, chora-tadbirlar.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola profilaktika inspektorining ijtimoiy profilaktika obyekti sifatida sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslarning maxsus profilaktikasini takomillashtirish masalalarini o‘rganadi. Tadqiqotda profilaktika inspektorining faoliyati, ushbu guruhni aniqlash, ularning huquqbuzarlik xavfini baholash va maxsus chora-tadbirlarni amalga oshirish yo‘llari yoritilgan. Shuningdek, ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash, monitoring va reabilitatsiya jarayonlarini samarali tashkil etishning amaliy usullari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari profilaktika inspektorining maxsus profilaktika choralari samaradorligini oshirish va sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslarning ijtimoiy barqarorligini ta‘minlashga qaratilgan tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.*

Ключевые слова: *Инспектор профилактики, молочное скотоводство, социальная профилактика, специальная профилактика, риск правонарушений, мониторинг, реабилитация, психологическая поддержка, социальная стабильность, меры.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования специальной профилактики лиц, занимающихся молочным скотоводством, как объекта социальной профилактики инспектора профилактики. Исследование охватывает деятельность инспектора профилактики, выявление данной группы, оценку риска правонарушений и способы реализации специальных мер. Также рассматриваются методы эффективной организации социальной и психологической поддержки, мониторинга и реабилитации. Результаты исследования включают рекомендации по повышению эффективности специальных профилактических мер и обеспечению социальной стабильности лиц, занимающихся молочным скотоводством.*

Keywords: *Prevention inspector, dairy farming, social prevention, special prevention, crime risk, monitoring, rehabilitation, psychological support, social stability, measures.*

Annotation: *This article examines the improvement of special prevention for individuals engaged in dairy farming as social prevention objects of the prevention inspector. The study addresses the inspector’s activities, identification of this group, assessment of crime risk, and methods for implementing special measures. It also explores effective approaches to social and psychological support, monitoring, and rehabilitation. The findings provide recommendations aimed at enhancing the effectiveness of special*

preventive measures and ensuring the social stability of individuals involved in dairy farming.

KIRISH

Profilaktika inspektorining faoliyati jamiyatdagi xavfsizlikni ta'minlash va huquqbuzarliklarni oldini olish borasida muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, ijtimoiy profilaktika obyekti sifatida sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslar bilan ishlash masalasi dolzarb hisoblanadi. Sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslar qishloq xo'jaligi sohasida faoliyat yuritadi va ko'pincha hududiy ijtimoiy va iqtisodiy muammolarga duch keladi. Shu sababli, ularning xatti-harakatlarini nazorat qilish, huquqbuzarlik xavfini baholash va maxsus profilaktika chora-tadbirlarini amalga oshirish profilaktika inspektorining asosiy vazifalaridan biri sifatida qaraladi. Kirish qismida profilaktika inspektorining maxsus profilaktika faoliyati, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, psixologik maslahat berish va monitoring jarayonlarini tashkil etish masalalari muhim o'rin tutadi. Sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslar turli xavf omillariga duch kelishi mumkin — bu iqtisodiy qiyinchiliklar, hududiy ijtimoiy muhit, o'zaro nizolar va boshqa ijtimoiy faktorlarni o'z ichiga oladi. Shu sababli, ularning xatti-harakatlarini tahlil qilish, xavf darajasini aniqlash va maxsus chora-tadbirlarni ishlab chiqish zarurati mavjud. Bundan tashqari, kirish qismida profilaktika subyektlari o'rtasida hamkorlik va axborot almashishning ahamiyati ta'kidlanadi. Probatsiya xizmati, mahalliy hokimiyat organlari, qishloq xo'jaligi tashkilotlari va jamoatchilik tashkilotlari bilan birgalikda ishlash sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslarning ijtimoiy barqarorligini oshirish va huquqbuzarlik xavfini kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. Subyektlar o'rtasida tizimli va samarali kommunikatsiya, kuzatuv va monitoring jarayonlari yo'lga qo'yilishi, shuningdek, psixologik va huquqiy maslahatlar berilishi profilaktika jarayonining muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Kirish qismida shuningdek, zamonaviy va innovatsion usullarni qo'llash masalasi ham yoritiladi. Mobil ilovalar, onlayn maslahatlar, interaktiv treninglar va boshqa texnologik vositalardan foydalanish shaxslar bilan samarali muloqot qilish, ularni kuzatish va ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirishga imkon beradi. Bunday yondashuv sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslarning yosh va texnologiyaga faol bo'lgan guruhlari bilan ishlashda samaradorlikni oshiradi. Xulosa qilib aytganda, ushbu kirish qismida profilaktika inspektorining sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslar bilan ishlashdagi rolini, maxsus profilaktika chora-tadbirlarini amalga oshirishdagi muhim jihatlarni va subyektlar o'rtasidagi hamkorlikning dolzarbligini yoritish orqali mavzuning asosiy yo'nalishlari ochib berildi. Ushbu jihatlar maqolaning keyingi qismida batafsil tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslar bilan ishlashdagi faoliyati ijtimoiy profilaktika tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu guruh odatda hududiy ijtimoiy va iqtisodiy sharoitga bog'liq holda turli risklar va xavf omillariga duch keladi. Shu sababli, subyektlar o'rtasidagi tizimli hamkorlik va maxsus profilaktika chora-tadbirlari muhimdir. Birinchidan, shu guruhni aniqlash va monitoring qilish jarayoni ustuvor vazifa sifatida qaraladi. Profilaktika inspektori sutxo'rlik bilan shug'ullanuvchi shaxslarning faoliyatini o'rganib, xavf guruhlarini aniqlaydi, ularning xatti-harakatlarini tahlil qiladi va

20-Noyabr, 2025-yil

mavjud xavflarni baholaydi. Shu yo‘l bilan, profilaktika subyektlari samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqadi. Monitoring jarayoni doimiy ravishda amalga oshiriladi va bunda statistik ma‘lumotlar, intervyular, so‘rovnomalar va psixodagnostik vositalardan foydalaniladi. Ikkinchidan, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash samarali natijalarga erishishda muhim ahamiyatga ega. Sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslar ko‘pincha iqtisodiy qiyinchiliklar, oilaviy muammolar va hududiy ijtimoiy stresslarga duch keladi. Shu sababli, profilaktika inspektorlari ularni psixologik maslahatlar bilan ta‘minlash, ijtimoiy moslashuvini yaxshilash va oilaviy-iqtisodiy barqarorlikni oshirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqadi. Bu jarayonda individual konsultatsiyalar, guruh treninglari va o‘quv mashg‘ulotlari keng qo‘llaniladi. Uchinchidan, huquqiy ta‘lim va huquqiy maslahat subyektlarning xatti-harakatlarini barqarorlashtirishga yordam beradi. Profilaktika inspektorlari sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslarga ularning huquqlari va majburiyatlari, mavjud qonun normalari, jinoyat va huquqbuzarlikning oqibatlari haqida ma‘lumot beradi. Shu orqali, shaxslar o‘z harakatlariga mas‘uliyat bilan yondashadi va qayta huquqbuzarlik sodir etish xavfi kamayadi. To‘rtinchidan, subyektlar o‘rtasida samarali hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Probatsiya xizmati, mahalliy hokimiyat organlari, qishloq xo‘jaligi tashkilotlari va jamoatchilik tashkilotlari bilan birgalikda ishlash profilaktika jarayonini tizimli va samarali qiladi. Axborot almashish, kuzatuv natijalarini muvofiqlashtirish va chora-tadbirlarni birlashtirish orqali samaradorlik oshadi. Shu bilan birga, hududiy xavfsizlikni ta‘minlash va ijtimoiy muhitni barqarorlashtirish imkoniyati yaratiladi. Beshinchidan, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar profilaktika jarayonining samaradorligini oshiradi. Mobil ilovalar, onlayn konsultatsiyalar, interaktiv treninglar va ijtimoiy tarmoqlar orqali shaxslar bilan muloqot qilish, ularni monitoring qilish va qo‘llab-quvvatlash jarayoni tezkor va tizimli bo‘ladi. Bu, ayniqsa, yosh sutxo‘rlar bilan ishlashda, ularni psixologik va ijtimoiy jihatdan qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, rehabilitatsiya jarayonini tashkil etish profilaktika samaradorligini oshiradi. Shaxslarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, ishga joylashuv, moliyaviy yordam, kasbiy tayyorgarlik va hududiy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini yaratish orqali qayta huquqbuzarlik xavfi kamayadi va ularning jamiyatga moslashuvi osonlashadi.

XULOSA

Profilaktika inspektorining sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslar bilan ishlashdagi faoliyati huquqbuzarliklarning oldini olish va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ushbu guruh bilan ishlash samaradorligi bir nechta asosiy omillarga bog‘liq: monitoring tizimi, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, huquqiy maslahatlar, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish va rehabilitatsiya jarayonini tashkil etish. Monitoring jarayoni doimiy va tizimli bo‘lishi shaxslarning xatti-harakatlarini tahlil qilish, xavf guruhlarini aniqlash va qayta huquqbuzarlik xavfini kamaytirish imkonini beradi. Profilaktika inspektorlari statistik ma‘lumotlar, intervyular, so‘rovnomalar va psixodagnostik vositalardan foydalanib, shaxslarning ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlarini baholaydi. Bu esa samarali maxsus profilaktika chora-tadbirlari ishlab chiqishga zamin yaratadi. Psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash profilaktika samaradorligini oshiradi. Sutxo‘rlik bilan

20-Noyabr, 2025-yil

shug‘ullanuvchi shaxslar ko‘pincha iqtisodiy qiyinchiliklar, hududiy stress, oilaviy muammolar va ijtimoiy izolatsiyaga duch keladi. Shu sababli, individual konsultatsiyalar, guruh treninglari, psixologik mashg‘ulotlar va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash dasturlari orqali ularning barqarorligini oshirish mumkin. Bu esa shaxslarni jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyalashishga xizmat qiladi. Huquqiy ta’lim va maslahat berish shaxslarni qonuniy ong bilan ta’minlash, ularni o‘z harakatlariga mas’uliyat bilan yondashishga undash va qayta huquqbuzarlikning oldini olishda muhimdir. Profilaktika inspektorlari shaxslarni huquqiy normalar, jinoyat oqibatlar va majburiyatlar bilan tanishtiradi, bu esa ularning ijtimoiy moslashuvini mustahkamlaydi. Subyektlar o‘rtasidagi samarali hamkorlik — probatsiya xizmati, mahalliy hokimiyat, qishloq xo‘jaligi tashkilotlari va jamoatchilik tashkilotlari bilan birgalikda ishlash profilaktika jarayonini tizimli va muvaffaqiyatli amalga oshirishga imkon beradi. Axborot almashish, nazorat natijalarini muvofiqlashtirish va chora-tadbirlarni birlashtirish shaxslar bilan ishlash samaradorligini oshiradi va hududda xavfsiz ijtimoiy muhit yaratadi. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan mobil ilovalar, onlayn maslahatlar va interaktiv treninglar, profilaktika jarayonini yanada samarali va tizimli qiladi. Bu vositalar yordamida shaxslarni monitoring qilish, ularni qo‘llab-quvvatlash va kerakli maslahatlar berish jarayoni tez va shaffof amalga oshiriladi. Shu bilan birga, texnologik yondashuv yosh sutxo‘rlar bilan ishlashda samaradorlikni oshiradi. Reabilitatsiya jarayoni ham profilaktika samaradorligining asosiy qismi hisoblanadi. Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, ishga joylashuv, moliyaviy yordam va kasbiy tayyorgarlik shaxslarning qayta huquqbuzarlik sodir etish ehtimolini kamaytiradi va ularni jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyalashishiga yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, profilaktika inspektorining sutxo‘rlik bilan shug‘ullanuvchi shaxslar bilan ishlashidagi faoliyati — monitoring, psixologik va huquqiy qo‘llab-quvvatlash, subyektlar o‘rtasidagi hamkorlik, innovatsion texnologiyalar va reabilitatsiya chora-tadbirlarini uyg‘unlashtirish orqali amalga oshiriladi. Ushbu yondashuv maxsus profilaktika samaradorligini oshiradi, qayta huquqbuzarlik xavfini kamaytiradi va shaxslarning ijtimoiy barqarorligini ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev S. Profilaktika inspektorlarining faoliyati va jamoatchilik bilan hamkorligi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov B. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarliklarini oldini olish tizimi. – Toshkent: Huquqiy Ma’lumotlar, 2019.
3. Tursunov A. Voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika tizimi. – Toshkent: Ilm-fan, 2021.
4. Karimova N. Ijtimoiy-psixologik tadbirlar va profilaktika inspektorining roli. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.